

BYGNINGER OG
GRØN OMSTILLING

Muligheder for social bæredygtighed som element i den grønne omstilling af byggeriet

Pixi-udgave

Pixi-udgaven er baseret på fremsynsnotatet "Social bæredygtighed som element i den grønne omstilling af byggeriet" udarbejdet i projektet "Bygninger og Grøn Omstilling", som er støttet af Realdania og Grundejernes Investeringsfond.

Forfattere: Camilla Damsø Pedersen, CONCITO, Søren Dyck-Madsen, CONCITO og Christian Jarby, Rådet for Grøn Omstilling

Udgivet: oktober, 2020

Kort overblik

Bæredygtighed omfatter normalt tre faktorer, den miljømæssige, den økonomiske og den sociale bæredygtighed. I forhold til vurderingen af bæredygtighed inden for byggeri har der længe været størst fokus på en begrænset del af den miljømæssige bæredygtighed, især at opnå lavt energiforbrug i driften og undgå farlige stoffer i byggematerialerne.

For øjeblikket ses dog en tendens til, at der fokuseres bredere på den miljømæssige bæredygtighed i hele byggeriets livscyklus, især med fokus på byggematerialernes klimaaftryk. Dette skift kan ses i lyset af Danmarks mål om at reducere drivhusgasudledningerne med 70 procent i 2030.

Det er positivt med et større fokus på den miljø- og klimamæssige bæredygtighed i byggeriet. Dertil er der også et stort behov for at sætte fokus på den sociale bæredygtighed i den grønne omstilling af byggeriet.

En styrket indsats for social bæredygtighed kan medvirke til reducere eller løse en række udfordringer til gavn for både brugerne og samfundet. Det drejer sig om manglende social sammenhængskraft, stigende utryghed og ensomhed, dårlig livskvalitet, mangel på billige boliger mv. Udfordringer som kan ventes at stige uden en indsats for social bæredygtighed, og som allerede har store omkostninger for samfundet.

Alene de omfattende problemer med ensomhed koster samfundet ca. 8 mia. kr. årligt. Og antallet af ensomme i alle aldersgrupper forventes at stige.¹

På grund af de samfundsmæssige gevinster ved øget social bæredygtighed forventes et stigende fokus på det sociale element i nybyggeri og større renoveringer både i den almene, offentlige og private sektor. Det øgede fokus på miljømæssig bæredygtighed i byggeriet giver dertil nogle yderligere muligheder for også at styrke den sociale bæredygtighed.

Regeringen, kommunerne og især den almene sektor forventes at spille en stor rolle i at øge efterspørgslen efter social bæredygtighed i byggeriet. Men også certificeringsorganer, rådgivere, arkitekter, entreprenører mv. kan medvirke til at øge opmærksomheden på fordelene ved socialt bæredygtige byggerier og renoveringer.

Vigtigt at definere social bæredygtighed

Der er flere forskellige definitioner af social bæredygtighed. En række af disse fokuserer på god livskvalitet og velvære, mens andre fokuserer mere på lige muligheder og social retfærdighed.² De forskellige definitioner af social bæredygtighed betyder, at det er nødvendigt at være ret præcis om, hvad der menes med begrebet.

Ved inddragelse af den sociale bæredygtighed i et nybyggeri eller en større renovering forventes det gradvist at blive opfattet som hensigtsmæssigt, at der allerede i den indledende fase af projektet defineres en fælles forståelse af konceptet, og derefter stilles klare krav. Det skal være tydeligt, hvad byggeriet skal sigte mod, som for eksempel en styrkelse af fællesskaber og minimering af ensomhed, øget tryghed, flere blandede boliger, øget sundhed, øget komfort, eller/og skabe bedre social lighed og billige boliger.

¹ Hastrup, B. (2020) "Vi har brug for en national ensomhedsstrategi".

² AAU, Stender, M. (2018) "[Social Bæredygtighed og DGNB](#)".

Krav til social bæredygtighed indgår i dag i reguleringen af byggeriet på nogle områder. Indeklima og tilgængelighed er f.eks. reguleret i lovgivningen og indgår i diverse standarder. Og det arkitektoniske element og beskyttelse af nærmiljøet indgår i planlovgivningen.

Forventninger til social bæredygtighed i byggeriet

Det forventes ikke, at der fra politisk hold kommer et krav til hverken nybyggeri eller større renoveringer om at inkludere en bred social bæredygtighed. Alligevel forventes de mange åbenlyse fordele at medføre et stigende fokus på social bæredygtighed både i den almene, offentlige og private sektor.

Det kan blive en udfordring at skabe balance mellem det sociale, miljømæssige og økonomiske element i bæredygtigt byggeri. For der kan muligvis være ekstra omkostninger i byggefasen, som skal finansieres. I den efterfølgende drift, og også samfundsmæssigt, er der dog store gevinster ved at tænke den sociale såvel som den miljømæssige bæredygtighed ind i byggeriet, blandt andet i forhold til sparede sundhedsmkostninger, mindre produktionstab, bedre social trivsel mv.

Her opsummeres de forskellige muligheder for at kombinere den sociale bæredygtighed med den miljømæssige, som led i den grønne omstilling.

Regeringen: I efteråret forventes det, at regeringen præsenterer sin strategi for bæredygtigt byggeri. Det vurderes oplagt at inkludere det sociale aspekt stærkt i strategien, og derved sikre, at bæredygtighedsbegrebet tænkes ind i byggeriet i en bredere forståelse end det hidtidige ret ensidige fokus på en begrænset del af den miljømæssige bæredygtighed. En pulje til testaktiviteter inden for social bæredygtighed kunne være en mulighed.

Regeringen/Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen: Vejledningen til den frivillige bæredygtighedsklasse kunne med fordel udbygges med et kapitel om formålet med social bæredygtighed samt mulige værktøjer til at inkludere dette, når der skal nybygges eller renoveres bæredygtigt. Ikke alle elementer af vejledningen behøver nødvendigvis føre til målbare krav i Bygningsreglementet.

Den almene sektor: Den almene sektor er langt med forståelsen for vigtigheden af den sociale bæredygtighed. De afsatte midler til renoveringer i Boligaftalen forventes også at give mulighed for at styrke den sociale bæredygtighed. Ligesom der skal laves grønne screeninger af renoveringsprojekter ville en "social screening" dog kunne styrke det sociale aspekt.

Det kan dertil forventes, at med Landsbyggefondens tradition for fokus på beboernes trivsel i vurderingen af renoveringsprojekter, så vil den nye Boligaftale også give muligheder for at styrke den sociale bæredygtighed ved renoveringer. Dette er også nødvendigt for at kompensere for den store nedgang i midlerne til en boligsocialindsats.

I forhold til alment nybyggeri kan den arbejdsgruppe, der skal se på modeller for tilvejebringelsen af billige boliger herunder, hvordan boligerne kan blive mere bæredygtige, med fordel også inkludere det sociale element i deres definition og kriterier for bæredygtighed. Indtænkning af social bæredygtighed kan nemlig sagtens forventes samlet set at give de billigste boliger set over årene.

Den offentlige sektor: Både staten, regionerne og kommunerne kan spille en rolle ved at gå foran og efterspørge bæredygtigt byggeri, som også inkluderer de sociale aspekter. Valg af løsninger er ofte en økonomisk prioritering, da det kan kræve merinvesteringer i byggefasen at gøre noget ekstra på den miljømæssige og sociale front i renoveringer og nybyggeri. Derfor er det også vigtigt at medtænke brugsfasen, hvor både den miljømæssige og sociale bæredygtighed kan give store samfundsøkonomiske gevinster.

Udarbejdelsen af kommunale strategier for bæredygtigt byggeri i bred forstand, samt prioritering af certificeret byggeri, kan medvirke til at fremme den sociale bæredygtighed.

Det private ejendomsmarked:

Der forventes et stigende fokus på social bæredygtighed i det private ejendomsmarked særligt i forhold til nybyggeri, hvor aktører ønsker at sikre sig en stor efterspørgsel, højere og stabile bygningsværdier og dermed lave tomgangstab.

Klimadagsordenen medvirker til, at flere og flere private aktører markedsfører sig på en miljømæssig grøn bæredygtighed. Her kan også det sociale aspekt inkluderes i markedsføringen. I forhold til renoveringer forventes omfanget af såvel social og miljømæssig bæredygtighed i byggeriet at afhænge af virkemidler til at imødegå ejer/lejer paradokset.

Green Building Council har fokus på at inkludere det sociale element i DGNB-certificeringen. Det forventes, at de fortsætter arbejdet med at styrke elementet. Herunder kan det undersøges, om det muligt at inkludere flere bløde sociale elementer, som kan give point, selv om effekten af kriterierne måske ikke er direkte målbare.

Miljømærkning Danmark/de nordiske miljømærkningsorganer: Der er en revision af Svanemærket i gang, og i denne forbindelse er det muligt også at styrke og udbygge det sociale aspekt i Svanemærket.

Rådgivere, arkitekter og entreprenører kan være med til at styrke opmærksomheden om fordelene ved at indtænke en stærk social bæredygtighed i byggeprojektet, og levere faglig sparring til bygherrer/boligforening.

Målgruppe for fremsynsnotatet

Målgruppen for fremsynsnotatet om social bæredygtighed er aktører med muligheder for at fremme det sociale aspekt i byggeriet. Både som led i den grønne omstilling, men også som led i at løse en række sociale udfordringer i samfundet.

Social bæredygtighed er relevant i forhold til den almene boligsektor, de private ejerforeninger, kommuner, arkitekter, entreprenører og rådgivere mv.

Øget fokus på social bæredygtighed er også relevant på det politiske niveau, hvor regeringen står overfor at skulle præsentere en ny strategi for bæredygtigt byggeri i efteråret 2020. Også i det videre arbejde med den frivillige bæredygtighedsklasse er der muligheder for at styrke den sociale bæredygtighed.

Social bæredygtighed er dertil relevant for certificerings- og mærkningsorganer, der også har mulighed for at styrke elementet, når de reviderer deres systemer.